

Dokument s plenarne sjednice

A8-0043/2017

17.2.2017

IZVJEŠĆE

o primjeni Direktive Vijeća 2004/113/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga
(2016/2012(INI))

Odbor za prava žena i jednakost spolova

Izvjestiteljica: Agnieszka Kozłowska-Rajewicz

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	13
MIŠLJENJE ODBORA ZA PROMET I TURIZAM	16
MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVNA PITANJA.....	22
REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA U NADLEŽNOM ODBORU	26
POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU.....	27

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o primjeni Direktive Vijeća 2004/113/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (2016/2012(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članak 19. stavak 1. i članak 260. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),
- uzimajući u obzir Protokol br. 1 Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) o ulozi nacionalnih parlamenata u Europskoj uniji,
- uzimajući u obzir Protokol br. 2 Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) o primjeni načela supsidijarnosti i proporcionalnosti,
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga¹,
- uzimajući u obzir izvješće Komisije o primjeni Direktive Vijeća 2004/113/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (COM(2015)0190),
- uzimajući u obzir smjernice Komisije od 22. prosinca 2011. o primjeni Direktive Vijeća 2004/113/EZ na osiguranje, s obzirom na presudu Suda Europske unije u predmetu C-236/09 (*Test-Achats*)²,
- uzimajući u obzir presudu Suda Europske unije od 1. ožujka 2011. u predmetu C-236/09 (*Test-Achats*)³,
- uzimajući u obzir Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Konvencija iz Istanbula) i njezin članak 3. u kojemu se „rod” definira kao „društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnima za žene i muškarce”,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije naslovljenu „Europski program za ekonomiju suradnje” (COM(2016) 0356),
- uzimajući u obzir evaluaciju provedbe na razini Europe u pogledu jednakog pristupa robi i uslugama za oba spola (Direktiva 2004/113/EZ) iz siječnja 2017., koju je provela Služba Europskog parlamenta za istraživanja⁴,
- uzimajući u obzir izvješće Europske mreže tijela za ravnopravnost (Equinet) iz studenog 2014. naslovljeno „Tijela zadužena za ravnopravnost spolova i Direktiva o jednakom

¹ SL L 373, 21.12.2004., str. 37.

² SL C 11, 13.1.2012., str. 1.

³ SL C 130, 30.4.2011., str. 4.

⁴ PE 593.787

postupanju prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga”,

- uzimajući u obzir izvješće Europske mreže pravnih stručnjaka za pitanja ravnopravnosti spolova iz 2014. naslovljeno „Zakon o ravnopravnosti spolova u 33 europske države: na koji se način propisi EU-a prenose u nacionalna zakonodavstva?”,
 - uzimajući u obzir izvješće Europske mreže pravnih stručnjaka za pitanja rodne ravnopravnosti iz srpnja 2009. naslovljeno „Spolna diskriminacija u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga te prijenos Direktive 2004/113/EZ u nacionalna zakonodavstva”,
 - uzimajući u obzir presudu Suda Europske unije u predmetu C-13/94, prema kojoj pravo osoba da ne budu diskriminirane na temelju spola može uključivati diskriminaciju koja proizlazi iz promjene spola osobe¹, kao i istraživanje o LGBT zajednici koje je 2014. provela Agencija EU-a za temeljna prava te njezino izvješće naslovljeno „Gledano iz profesionalne perspektive: izazovi u ostvarivanju jednakosti LGBT osoba”, a sve u području robe i usluga;
 - uzimajući u obzir prijedlog Komisije za Direktivu Vijeća o primjeni načela ravnopravnosti osoba bez obzira na vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju (COM(2008)0426) i stajalište Parlamenta,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 19. siječnja 2016. o vanjskim čimbenicima koji otežavaju žensko poduzetništvo u Europi²,
 - uzimajući u obzir članak 52. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za prava žena i jednakost spolova te mišljenja Odbora za promet i turizam i Odbora za pravna pitanja (A8-0043/2017),
- A. budući da je borba protiv spolne diskriminacije, izravne i neizravne, u području pružanja robe i usluga sastavni dio načela ravnopravnosti žena i muškaraca, koje predstavlja temeljno načelo Europske unije te budući da se i u Ugovorima i u Povelji Europske unije o temeljnim pravima zabranjuje svaki oblik diskriminacije na temelju spola i zahtijeva da se ravnopravnost žena i muškaraca zajamči u svim područjima i u svim državama članicama EU-a;
- B. budući da se Direktivom 2004/113/EZ (u daljnjem tekstu „Direktiva”) načelo jednakog postupanja prema muškarcima i ženama proširuje izvan područja zapošljavanja i tržišta rada na područje pristupa robi i nabave robe, odnosno pružanja usluga;
- C. budući da se Direktivom zabranjuje izravna i neizravna diskriminacija na temelju spola u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga na raspolaganju javnosti, i to u javnom i privatnom sektoru;
- D. budući da se Direktiva odnosi na svu robu i usluge koje se pružaju uz naknadu, u smislu

¹ Zajednička izjava Vijeća i Komisije, Dopuna ishodu postupka za prijedlog direktive Vijeća o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga;

² Usvojeni tekstovi, P8_TA(2016)0007.

članka 57. UFEU-a i u skladu s relevantnom sudskom praksom Suda Europske unije; budući da tu naknadu ne mora nužno platiti strana kojoj je usluga pružena te da se može osigurati u obliku neizravnog plaćanja koje nužno ne uključuje primatelja usluge;

- E. budući da su sektor medija i oglašavanja, usluge povezane s obrazovanjem te usluge koje se pružaju privatno isključeni iz područja primjene Direktive; budući da države članice imaju zakonodavnu nadležnost za osiguravanje jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u drugim područjima te da u nekim slučajevima nacionalno zakonodavstvo nadilazi ono što je propisano Direktivom i obuhvaća diskriminaciju između muškaraca i žena u medijima, oglašavanju i obrazovanju;
- F. budući da je Direktiva prenesena u nacionalna zakonodavstva svih 28 država članica; budući da se prema izvješću Komisije 2015. godine sa šest država članica i dalje vodio intenzivan dijalog o zadovoljavajućoj provedbi Direktive;
- G. budući da je u presudi u predmetu *Test-Achats* Sud Europske unije zaključio da članak 5. stavak 2. Direktive šteti ostvarivanju cilja jednakog postupanja prema muškarcima i ženama; budući da se ta odredba smatra nevažećom od 21. prosinca 2012. godine, jednake premije i naknade za oba spola obvezne su u svim državama članicama;
- H. budući da ključna problematična područja u provedbi Direktive uključuju prerestriktivno shvaćanje pojma robe i usluga, opsežna te katkad nejasna obrazloženja nejednakog postupanja na temelju članka 4. stavka 5. kao i nedovoljnu zaštitu žena zbog majčinstva i trudnoće;
- I. budući da su se nejednakosti između muškaraca i žena povećale i da se ta pojava ne može odvojiti od politike štednje, osiromašenja, niskih plaća, nesigurnih radnih mjesta i deregulacije rada;
- J. budući da diskriminacija koja utječe na pristup žena robi i uslugama raste na osnovnoj razini njihove sposobnosti da ih kupe i odaberu, kao rezultat razlika u pristupu kvalitetnom zaposlenju i pristojnoj plaći i mirovini;
- K. budući da je pri zabrani diskriminacije važno poštovati ostala temeljna prava i slobode, uključujući zaštitu privatnog života te aktivnosti u tome kontekstu i slobodu vjeroispovijesti;
- L. budući da bi se Direktivom o jednakom postupanju koja je predložena 2008. proširila zaštita od diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, dobi, invaliditeta ili spolne orijentacije izvan područja tržišta rada na socijalnu zaštitu, uključujući socijalno osiguranje i zdravstvenu zaštitu, socijalne prednosti, obrazovanje i pristup robi i nabavi robe, odnosno pružanju usluga; budući da Vijeće još nije donijelo svoje stajalište o tom prijedlogu direktive;
- M. budući da nedavna komunikacija Komisije naslovljena „Europski program za ekonomiju suradnje” predstavlja dobru polaznu točku za učinkovito poticanje i reguliranje tog sektora, no da postoji potreba da se u daljnju analizu i preporuke u tom području uključi perspektiva ravnopravnosti spolova kao i da se u njemu odražavaju odredbe Direktive;

- N. budući da ostvarivanje punog potencijala Direktive počiva na učinkovitom i dosljednom uključivanju načela ravnopravnosti spolova u sve relevantne sektore na koje se ona odnosi;
- O. budući da je rad Europske mreže tijela za ravnopravnost ključan za bolju provedbu zakonodavstva o jednakom postupanju i za koordiniranje suradnje i razmjenu najboljih praksi između nacionalnih tijela nadležnih za ravnopravnost diljem EU-a;

Opća razmatranja

1. izražava zabrinutost da primjena Direktive nije ujednačena, da se razlikuje među državama članicama kao i da su unatoč napretku postignutom u tom području i dalje prisutni izazovi i nedostaci povezani s njezinom provedbom, što je problem koji u nekim državama članicama i u određenim sektorima zahtijeva rješavanje bez odgađanja; poziva Komisiju da u dijalogu s državama članicama prednost da rješavanju svih preostalih nedostataka povezanih s provedbom; ističe ključnu ulogu država članica u provedbi zakonodavstva i politika EU-a te preporučuje veću potporu regionalnih i lokalnih vlasti kao i suradnju s civilnim društvom te smjernice za industriju iz država članica, koje bi mogle biti potrebne da se osigura puna provedba Direktive;
2. napominje da je Komisija predstavila svoje izvješće o primjeni Direktive 2004/113/EZ uz veliko zakašnjenje nakon svog prvog izvješća iz 2009.;
3. primjećuje da se u izvješću Komisije ne spominju posebne poteškoće u provedbi nekoliko odredaba Direktive, no smatra da se taj zaključak temelji na vrlo malom broju prijavljenih slučajeva diskriminacije te da je ukupno gledano količina informacija vrlo ograničena i da se prikupljanje podataka u tom području znatno razlikuje na razini država članica;
4. naglašava da je jedan od izazova prisutan u nekim državama članicama niska razina svijesti među tvorcima politika, pružateljima usluga kao i samim građanima o pravima i zaštiti građana utvrđenima u Direktivi; ističe da nedostatak informiranosti i osviještenosti javnosti o Direktivi i njezinim odredbama može imati za posljedicu manji broj tužbenih zahtjeva u vezi sa spolnom diskriminacijom; poziva države članice, Komisiju i relevantne dionike da po mogućnosti u suradnji s organizacijama za zaštitu potrošača promiču veću razinu svijesti o odredbama Direktive kako bi se veća važnost pridavala jednakom postupanju u području robe i usluga;
5. napominje da su samo neke države članice prijavile postojanje posebnih odredbi o pozitivnim mjerama; poziva države članice da bolje integriraju i promiču odredbe o pozitivnim mjerama koje se temelje na zakonitom cilju te nastoje spriječiti ili nadoknaditi rodno uvjetovane nejednakosti, kao što je navedeno u Direktivi;

Sektori osiguranja, bankarstva i financija

6. pozdravlja činjenicu da države članice u okviru svojih nacionalnih zakonodavstava provode presudu donesenu u predmetu *Test-Achats* kao i to da su nacionalna zakonodavstva izmijenjena na pravno obvezujući način; ističe da i dalje postoje pitanja u području sukladnosti nacionalnih zakonodavstava s tom presudom, kao na primjer u okviru sustava zdravstvenog osiguranja i u odnosu na potpuno ukidanje diskriminacije

na temelju trudnoće i majčinstva;

7. naglašava ujednačavajući učinak koji na mirovine ima ta presuda, kojom je zabranjena uporaba aktuarskih faktora na temelju spola u ugovorima o osiguranju i kojom su jednake premije i davanja za oba spola postali obvezni u privatnim sustavima osiguranja, uključujući mirovinske sustave; primjećuje da, iako se ta presuda odnosi samo na privatne sustave, pravilo o jednakom postupanju u pogledu mirovina koje se odnosi na oba spola predstavlja dobru praksu kada je riječ o smanjenju razlika u mirovinama muškaraca i žena; pozdravlja odluku nekih država članica da nadiđu područje primjene presude i prošire pravilo o jednakom postupanju koje se odnosi na oba spola i na druge vrste osiguranja i mirovina, uključujući sustave strukovnog mirovinskog osiguranja, kako bi se osigurala ravnopravnost muškaraca i žena u tim područjima; potiče druge države članice da prema potrebi slijede njihov primjer;
8. smatra da je od presudne važnosti osigurati pravilnu i potpunu provedbu te presude; poziva Komisiju da u vidu periodičnih izvješća nadzire poštuju li države članice odredbe presude kako bi se osiguralo da se rješava problem svih nedostataka u tom području;
9. naglašava da se Direktivom izričito zabranjuje uporaba trudnoće i majčinstva kao načina za razlikovanje pri izračunu premija u svrhu osiguravanja i s njim povezanih financijskih usluga; poziva države članice da ulože veće napore u postizanje veće jasnoće i za bolju zaštitu prava i dobrobiti trudnica u tom području kako bi ih se zaštitilo od neprimjerenih troškova povezanih s trudnoćom, s obzirom na to da trudnice ne smiju plaćati veće troškove isključivo zbog trudnoće, te kako bi se povećala osviještenost među pružateljima usluga o posebnoj zaštiti koja se pruža trudnicama; posebno ističe da je potrebno osigurati da prijelazna razdoblja u različitim vrstama osiguranja, a posebno zdravstvenom osiguranju, ne utječu na pravo trudnica na jednako postupanje tijekom razdoblja trudnoće;
10. ponavlja da pravo osoba da ne budu diskriminirane na temelju spola može uključivati diskriminaciju koja proizlazi iz promjene spola osobe¹, i poziva Komisiju da se pobrine za to da i žene i muškarci budu zaštićeni od diskriminacije na toj osnovi; ističe da se Direktivom nudi zaštita u tom pogledu te da se dodatne specifikacije mogu unijeti u nacionalno zakonodavstvo država članica; u tom pogledu ističe da 13 država članica i dalje nije usvojilo izravne pravne odredbe o zaštiti transrodnih osoba, koje su i dalje žrtve diskriminacije u opskrbi i pristupu robi i uslugama, te ističe da bi uključivanje takvih odredbi moglo doprinijeti većoj osviještenosti o načelu nediskriminacije; poziva Komisiju da u svojim budućim izvješćima o provedbi Direktive prati stanje u vezi s diskriminacijom na toj osnovi;
11. izražava žaljenje zbog diskriminirajućih praksi usmjerenih protiv žena kao i onih povezanih s trudnoćom, planiranjem majčinstva i majčinstvom u smislu pristupa uslugama koje pružaju bankovni sektor i sektor osiguranja;
12. primjećuje da bi uzrok tome što se poduzetnice susreću s više teškoća u pristupu financiranju mogao djelomice biti povezan s problemom izgradnje zadovoljavajuće

¹ Zajednička izjava Vijeća i Komisije, Dopuna ishodu postupka o prijedlogu direktive Vijeća o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga;

kreditne povijesti i sa stjecanjem iskustva u rukovođenju; poziva države članice na suradnju s financijskim sektorom kako bi se zajamčila ravnopravnost muškaraca i žena u pristupu kapitalu za slobodne stručnjake te mala i srednja poduzeća; poziva ih da istraže mogućnosti uvođenja načela ravnopravnosti spolova u svoje strukture izvještavanja o dodjeli zajmova, u prilagođavanje svojih profila rizika, investicijske politike i kadrovske strukture te u financijske proizvode; poziva Komisiju da surađuje s državama članicama kako bi se donijele konkretne mjere s praktičnim primjerima i tako osiguralo da se svi u potpunosti i na odgovarajući način mogu služiti Direktivom kao učinkovitim sredstvom za zaštitu svojih prava na jednako postupanje u pristupu svoj robi i uslugama;

13. poziva na holistički pristup ženskom poduzetništvu u cilju promicanja i poticanja žena u izgradnji karijere u poduzetništvu i pružanja potpore u tome, olakšavanja pristupa financijskim sredstvima i poslovnim prilikama te stvaranja okruženja koje će ženama omogućiti da ostvare svoj potencijal i postanu uspješne poduzetnice na način da im se, među ostalim, omogući usklađivanje poslovnog i privatnog života, pristup ustanovama za skrb o djeci i prilagođeno osposobljavanje;

Prometni sektor i javni prostori

14. primjećuje da unatoč tome što je zabrana uznemiravanja, uključujući spolno i rodno uvjetovano uznemiravanje, ugrađena u nacionalna zakonodavstva, žene, transrodne osobe i interseksualne osobe i dalje doživljavaju određene oblike zlostavljanja u prijevoznim sredstvima, i to sustavno i često, te stoga postoji konstantna potreba za poboljšanjem preventivnih mjera protiv uznemiravanja, uključujući i veću informiranost pružatelja usluga;
15. poziva Komisiju i države članice da omoguće razmjenu najboljih praksi u tom području; poziva na to da se naglasak stavi na one preventivne mjere koje su usklađene s načelom ravnopravnosti žena i muškaraca, kao što je preporučeno u, primjerice, Konvenciji Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Konvencija iz Istanbula), i koje nisu ograničene na slobode žena te koje su primarno usredotočene na odvratanje potencijalnih počinitelja umjesto na promjenu ponašanja žena kao potencijalnih žrtava; napominje da se u Konvenciji iz Istanbula navodi sljedeće: „prepoznajući da je ostvarenje *de jure* i *de facto* ravnopravnosti žena i muškaraca ključni element u sprečavanju nasilja nad ženama” te stoga poziva države članice i Komisiju da taj sveobuhvatni pristup slijede u svojim politikama kojima je cilj iskorijeniti nasilje nad ženama, uključujući provedbu odredbi protiv uznemiravanja navedenih u Direktivi; poziva države članice koje to još nisu učinile da ratificiraju Konvenciju iz Istanbula te Komisiju i Vijeće da ubrzaju proces pristupanja EU-a toj Konvenciji;
16. izražava žaljenje zbog činjenice da se roditelji i njegovatelji male djece i dalje suočavaju s preprekama fizičkim pristupu, ali i s drugim preprekama, kao što je nedostatan pristup prostorijama za previjanje djece unutar prostora pružatelja usluga; naglašava potrebu da se zaštite prava i majki i očeva na ostvarivanje jednakih mogućnosti u slučajevima kada se s djecom nađu u prostorima pružatelja usluga; ističe da je jednako postupanje prema roditeljima i njegovateljima male djece, i ženama i muškarcima, u pristupu i korištenju uslugama ključno za ravnopravnost spolova u

općem smislu jer promiče jednaku i zajedničku odgovornost žena i muškaraca za skrb o djeci; stoga poziva države članice da podignu razinu informiranosti među pružateljima usluga o potrebi da u njihovim prostorima oba roditelja imaju pristup jednakim i sigurnim sadržajima

17. nadalje, primjećuje da njegovatelji, a to su uglavnom žene, imaju posebne zahtjeve u smislu pristupa te stoga potiče Komisiju da uzme u obzir sve prepreke i ograničenja s kojima se susreću žene, i općenito govoreći njegovatelji, kao glavni korisnici usluga javnog prijevoza, u skladu sa zaključcima pete konferencije o problemima s kojima se žene suočavaju u prijevoznim sredstvima, održane u Parizu 2014.; naglašava da se unatoč istraživanjima u tom području razvoju rodno specifičnih politika u prometnom sektoru posvećuje ograničena pozornost; primjećuje da integriranje rodno osjetljive perspektive u rane faze planiranja i strukturiranja prijevoznih sredstava i drugih javnih prostora, kao i provedba redovnih procjena utjecaja na spolove, predstavljaju dobru i isplativu praksu za iskorjenjivanje fizičkih prepreka koje potkopavaju jednak pristup za roditelje i njegovatelje male djece;
18. ističe da je u državama članicama i dalje prisutno nejednako postupanje prema ženama zbog majčinstva ili trudnoće, uključujući dojenje u prostorima pružatelja usluga; smatra da se zaštita žena zbog trudnoće i majčinstva, uključujući dojenje, kako je zajamčena Direktivom, treba podupirati i u cijelosti provoditi na razini država članica; ističe da pružatelji usluga moraju poštovati vodeća načela Direktive i nacionalno zakonodavstvo kojim se ona prenosi;
19. poziva Komisiju i države članice da osiguraju da su vozila i infrastruktura javnog prijevoza jednako pristupačni i prilagođeni ženama i muškarcima, ne samo kao krajnjim potrošačima i putnicima već i stručnjacima zaposlenima u sektoru;
20. poziva Komisiju da ocijeni pravila zračnih prijevoznika o prihvaćanju trudnica na letove i osiguravanju potrebne pomoći za njih te da poduzme mjere kako bi se zračne prijevoznike primoralo da zajamče ujednačen pristup u tom pogledu;
21. poziva Vijeće da usvoji stajalište Parlamenta o Uredbi o pravima putnika u zračnom prometu kada je riječ o obavezi pružatelja aerodromskih usluga da putnicima dječja kolica vrata odmah nakon iskrcanja, ili da pronađu alternativno rješenje, kako bi se izbjeglo da putnici moraju nositi djecu sve do prostora za preuzimanje prtljage;
22. smatra da je osiguravanje mreže usluga za potporu majčinstvu, posebno jaslica, vrtića i produljenog boravka, ključno za jamčenje stvarne provedbe načela ravnopravnosti žena i muškaraca u pristupu robi i uslugama; smatra da bi ta mreža trebala uključivati razinu javnih usluga koja zadovoljava potrebe stanovništva;
23. napominje da su diskriminacija i razlike i dalje prisutni u pristupu medicinskoj robi i uslugama, što ističe potrebu za poboljšanjem pristupa visokokvalitetnim besplatnim uslugama javnog zdravstva;

Ekonomija suradnje

24. ističe nova moguća područja primjene Direktive, u prvom redu na temelju digitalizacije određenih usluga i sektora kao i raširenije prakse pružanja usluga po principu suradnje,

koji su promijenili pristup robi i uslugama te pružanje robe i usluga, iako ističe da se Direktiva i dalje primjenjuje na digitalnom području; ističe da bi nedavno objavljena komunikacija Komisije naslovljena „Europski program za ekonomiju suradnje” trebala poslužiti kao prvi korak za učinkovito poticanje i reguliranje tog sektora te da u daljnjim fazama Komisija treba uključiti načela ravnopravnosti spolova te odražavati odredbe Direktive kako bi se zajamčilo jednako postupanje prema muškarcima i ženama, na učinkovit način spriječilo uznemiravanje u okviru usluga koje se pružaju u ekonomiji suradnje i zajamčila odgovarajuća razina sigurnosti;

25. napominje da uznemiravanje predstavlja poseban izazov za ravnopravnost spolova u području usluga ekonomije suradnje; ističe da je politika „nulte tolerancije” prema uznemiravanju, koju su usvojile mnoge platforme, dobra praksa koju je u tom sektoru potrebno još više ojačati, ali i da postoji potreba za time da te platforme daju prednost sprečavanju uznemiravanja te da se razmisli o tome da se za korisnike uvedu jasni postupci za prijavu slučajeva zlostavljanja; ističe potrebu za time da se na temelju Direktive razjasne odredbe o odgovornosti za pružatelje robe i usluga, uključujući u slučajevima zlostavljanja za koje su odgovorne treće strane, te internetskih platformi koje povezuju pružatelje usluga i korisnike;
26. smatra da usluge u sklopu ekonomije suradnje koje su dostupne javnosti i koje se pružaju uz naknadu spadaju u područje primjene Direktive i da stoga trebaju biti usklađene s načelom jednakog postupanja prema muškarcima i ženama;
27. napominje u tom kontekstu da u digitalnom području „naknada” ne znači nužno novac i da se podaci sve više upotrebljavaju kao protučinidba za robu i usluge;
28. poziva Komisiju da u budućim izvješćima o primjeni Direktive nadzire poštovanje načela ravnopravnosti spolova u ekonomiji suradnje i da izda posebne smjernice za utvrđivanje dobrih praksi kako bi se zajamčilo jednako postupanje prema muškarcima i ženama u okviru usluga u ekonomiji suradnje;

Različito postupanje

29. ističe da se pri provedbi Direktive primjena članka 4. stavka 5. pokazala kao velik izazov, na kojem se temeljio najveći broj pritužbi upućenih nacionalnim tijelima nadležnima za ravnopravnost spolova, koje su se uglavnom odnosile na sektor slobodnih aktivnosti i zabave;
30. naglašava da je unatoč nejasnoćama kada je riječ o primjeni članka 4. stavka 5. glavna svrha tog izuzeća stvaranje mogućnosti za daljnje unaprjeđenje ravnopravnosti žena i muškaraca u pružanju dobara i usluga;
31. napominje da postoje različite prakse, primjerice u slučajevima u kojima se usluge pružaju pripadnicima samo jednog spola ili kada je za iste usluge određena različita cijena; ističe da različito postupanje treba razmatrati od slučaja do slučaja kako bi se utvrdilo temelji li se ono na zakonitom cilju, kako je navedeno u Direktivi;
32. potiče tijela za ravnopravnost i organizacije za zaštitu potrošača da podignu razinu informiranosti pružatelja usluga o ograničenjima i uvjetima za različito postupanje te da podignu razinu informiranosti korisnika usluga o pravima na jednako postupanje jer se

često navodi da korisnici nisu upoznati s primjenjivim odredbama u području robe i usluga;

33. smatra da relativni nedostatak pozitivnih mjera na temelju članka 4. stavka 5. u svim državama članicama predstavlja manjkavost u provedbi Direktive; poziva na poticanje onih oblika pozitivnih mjera koje se temelje na zakonitom cilju, tj. kada postoji izravna veza između preferencijalnog postupanja i nedostataka koje treba spriječiti ili otkloniti, poput zaštite žrtava seksualnog nasilja u skloništima namijenjenima samo ženama odnosno muškarcima;
34. ponavlja svoj poziv Vijeću da razmotri sve moguće načine kako bi se osiguralo donošenje predložene Direktive o jednakom postupanju bez daljnje odgode, čime bi se na ravnopravnoj osnovi zajamčila sveobuhvatna zaštita od diskriminacije na temelju spola, rasne ili etničke pripadnosti, vjere ili uvjerenja, dobi ili spolne orijentacije;

Preporuke za poboljšanje primjene Direktive

35. poziva Komisiju da odredi rješavanje problema s pojedinim državama članicama u pogledu prijenosa Direktive u nacionalna zakonodavstva kao prioritet, i to u vidu konkretnih mjera kao i da ih podupre u dosljednijoj provedbi Direktive;
36. ističe da iako tijela zadužena za ravnopravnost spolova imaju ključnu ulogu pri praćenju i osiguravanju toga da se prava koja proizlaze iz Direktive u potpunosti ostvaruju na nacionalnoj razini, nadležnosti koje su im dodijeljene u vezi s opskrbom i pristupom robi te učinkovitost u ispunjavanju utvrđenih ciljeva variraju; poziva države članice da zajamče dovoljnu razinu nadležnosti i neovisnosti u skladu s odredbama Direktive i nacionalnim pravom kao i dostatna sredstva za nacionalna tijela zadužena za ravnopravnost spolova kako bi ona ispunjavala svoje temeljne zadaće na djelotvoran način, što uključuje pružanje neovisne pomoći žrtvama diskriminacije u žalbenom postupku, vođenje neovisnih istraživanja o diskriminaciji i objavljivanje neovisnih izvješća i preporuka, podizanje razine informiranosti o Direktivi i borbu protiv stereotipa o rodnim ulogama u opskrbi te pristupu robi i uslugama; primjećuje da bi nacionalnim tijelima zaduženima za ravnopravnost spolova trebalo pružati odgovarajuću potporu za obavljanje zadaća kada je riječ o promicanju, nadziranju i podupiranju jednakog postupanja na neovisan i učinkovit način;
37. poziva Komisiju da poboljša suradnju s tijelima zaduženima za ravnopravnost spolova i da nadzire jesu li relevantne odredbe koje se odnose na njihove nadležnosti ispunjene u svim državama članicama kao i da pruži potporu sustavnom utvrđivanju glavnih izazova i razmjeni najboljih praksi; poziva Komisiju da prikupi najbolje prakse i učini ih dostupnima državama članicama kako bi im pružila potrebne resurse za podupiranje pozitivnog djelovanja i osiguravanje bolje provedbe odgovarajućih odredbi na nacionalnoj razini;
38. ističe da bi se pristup pravosuđu za žrtve diskriminacije mogao poboljšati tako da se neovisnim tijelima zaduženima za ravnopravnost spolova daju ovlasti za pružanje pomoći, uključujući besplatnu pravnu pomoć, i pravo zastupanja pojedinaca u slučajevima navodne diskriminacije;
39. poziva Komisiju da pomno nadzire učinkovitost nacionalnih tijela za rješavanje pritužbi

i postupke u kontekstu provedbe Direktive te da osigura da su uspostavljeni transparentni i učinkoviti mehanizmi za podnošenje pritužbi, uključujući odvratajuće sankcije;

40. poziva Komisiju, države članice i tijela zadužena za ravnopravnost spolova, po mogućnosti u suradnji s organizacijama za zaštitu potrošača, da među pružateljima usluga i korisnicima promiču veću informiranost o odredbama Direktive kako bi se primjenjivalo načelo jednakog postupanja u tom području i smanjio broj neprijavljenih slučajeva kršenja Direktive;
41. poziva Komisiju da s obzirom na i dalje prisutne nedostatke u praktičnoj primjeni Direktive zatraži od Europske mreže pravnih stručnjaka da u suradnji s tijelima zaduženima za ravnopravnost spolova pokrene sveobuhvatnu studiju, uzimajući u obzir i međupodručne oblike rodne neravnopravnosti i višestruke osnove za diskriminaciju s kojima se suočavaju različite ranjive društvene skupine, da nastavi svoje aktivnosti nadzora kao i da podupire i potiče države članice pri prikupljanju i pružanju podataka radi ostvarivanja punog potencijala Direktive; poziva države članice da unaprijede prikupljanje sveobuhvatnih, usporedivih, specifičnih podataka o uznemiravanju i spolnom uznemiravanju u području jednakog pristupa robi i uslugama s ciljem razlikovanja osnova za diskriminaciju, te u tom pogledu potiče poboljšanje suradnje s relevantnim institucijama; poziva Komisiju da uspostavi javnu bazu podataka relevantnog zakonodavstva i sudske prakse o jednakom postupanju prema ženama i muškarcima kao način podizanja razine informiranosti o primjeni pravnih odredbi u tom području;
42. ističe da je područje oglašavanja povezano sa sektorom roba i usluga, koji se potrošačima pretežito predstavlja posredstvom oglasa; naglašava važnost oglašavanja za nastanak, zadržavanje i razvoj rodno uvjetovanih stereotipa i diskriminirajućih prikaza žena; stoga poziva Komisiju da provede studiju o ravnopravnosti spolova u oglašavanju i da ispita je li potrebno i na koji način bi bilo moguće poticati jednako postupanje prema ženama i muškarcima u području oglašavanja i promicanja najboljih praksi u tom području; pozdravlja nacionalne propise i smjernice o ravnopravnosti žena i muškaraca u medijima te poziva države članice da ojačaju te odredbe ondje gdje je to potrebno kako bi se osiguralo jednako postupanje prema ženama i muškarcima;
43. poziva države članice da potiču dijalog s relevantnim dionicima u čijem je zakonitom interesu da daju svoj doprinos borbi protiv spolne diskriminacije u pogledu mogućnosti pristupa robi i nabave robe, odnosno pružanja usluga;
44. poziva države članice i Komisiju da poboljšaju provedbu Direktive tako što će u taj proces uvesti rodno osviješten sektorski pristup;
45. poziva Komisiju da nadzire i podupire države članice u provedbi Direktive kako bi se bolje koordinirali zahtjevi Direktive s drugim direktivama koje se odnose na ravnopravnost spolova;
46. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji te vladama i parlamentima država članica.

OBRAZLOŽENJE

Glavna svrha Direktive 2004/113¹ proširiti je načelo jednakog postupanja prema ženama i muškarcima, kako je utvrđeno Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i drugim relevantnim direktivama², s područja zapošljavanja i tržišta rada na područje pristupa robi i nabave robe, odnosno pružanja usluga u javnom i privatnom sektoru³ te ojačati načelo ravnopravnosti spolova u tim područjima. Direktivom se zabranjuju izravna (članak 2.) i neizravna diskriminacija (članak 3.) u relevantnim sektorima pružanja robe i usluga, kao što su npr. promet i osiguranje, uključujući nepovoljnije postupanje prema ženama zbog trudnoće i majčinstva (članak 5. stavak 3.). Nadalje, Direktivom se zabranjuje uznemiravanje i spolno uznemiravanje kao i poticanje na diskriminaciju (članak 4.).

Iako roba i usluge u samoj Direktivi nisu definirane, upućuje se na članak 57. UFEU-a, kojim se propisuje da se usluge „*uobičajeno obavljaju uz naknadu, u mjeri u kojoj nisu uređene odredbama koje se odnose na slobodu kretanja robe, kapitala i osoba*”. Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda Europske unije roba obuhvaća proizvode kojima se vrijednost može izraziti u novcu i koji kao takvi mogu biti predmet trgovinskih transakcija⁴. Nadalje, Komisija je u svojem izvješću o primjeni navela da uslugu ne mora nužno platiti strana kojoj je ona pružena. U skladu s Direktivom dopušteno je različito postupanje samo ako postoji opravdan i zakonit cilj, kao što je zaštita žrtava nasilja na temelju spola u skloništima namijenjenima samo za žene (članak 4. stavak 5.). Direktiva se ne primjenjuje na područje medija, oglašavanja i obrazovanja, kao ni na pitanja zapošljavanja i rada obuhvaćena ostalim relevantnim zakonima. Člankom 4. stavkom 3. isključene su i usluge koje se pružaju privatno i u manjem krugu osoba.

U svom izvješću o primjeni Direktive⁵ Komisija je na temelju savjetovanja s državama članicama, nacionalnim tijelima nadležnima za ravnopravnost, Equinetom i drugim organizacijama civilnog društva zaključila da su sve države članice prenijele Direktivu u svoja zakonodavstva. Iako države članice primjenjuju presudu u predmetu *Test-Achats*, što je Komisija smatrala glavnim izazovom za države članice, i dalje su prisutni drugi problemi povezani s učinkovitom provedbom Direktive. Među najčešćim problemima su prerestriktivno shvaćanje pojmova robe i usluga, opsežna te katkad nejasna obrazloženja nejednakog postupanja na temelju članka 4. stavka 5. kao i nedovoljna zaštita žena tijekom majčinstva i trudnoće.

Izvjestiteljica je nadalje identificirala najveće nedostatke i izazove u svakom od relevantnih sektora te je predložila posebno osmišljene preporuke o uključivanju aspekta ravnopravnosti spolova. Iako se Direktivom predviđaju pouzdani alati kojima se jamči načelo ravnopravnosti žena i muškaraca, ostvarivanje njezina punog potencijala ovisi o podizanju razine svijesti

¹ Direktiva 2004/113/EZ (o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga)

² Na primjer Direktiva 2000/78/EZ (Direktiva o jednakom postupanju pri zapošljavanju) ili 2006/54/EZ (Jednaka plaća i jednako postupanje)

³ EPRS (2016.). E. Caracciolo di Torella i B. McLellal, istraživački rad o primjeni Direktive Vijeća 2004/113/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga u državama članicama

⁴ Predmet 7/78, Presuda Suda od 23. studenog 1978., Sredstva plaćanja i kretanje kapitala

⁵ Komisija (2015.). Izvješće o primjeni Direktive Vijeća 2004/113/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga.

pružatelja usluga i korisnika kao i o dosljednom uključivanju aspekta ravnopravnosti spolova u relevantne sektore na koje se odredbe Direktive odnose.

Sektori osiguranja

Izvjestiteljica pozdravlja provedbu presude u predmetu *Test-Achats*¹, izrečenu 2011., u skladu s kojom su države članice u okviru nacionalnih pravnih propisa morale obveznim proglasiti jednake premije i naknade za oba spola, kao i činjenicu da su nacionalna zakonodavstva izmijenjena na pravno obvezujući način. Ipak, u nekim područjima i dalje su prisutni nedostaci u provedbi, na primjer, u sustavima zdravstvenog i putnog osiguranja, što zahtijeva daljnju analizu neusklađenosti nacionalnih zakonodavstva s tom presudom. Nadalje, iako se u Direktivi navodi da troškovi povezani s trudnoćom i majčinstvom ni u kojem slučaju ne smiju dovesti do razlika u pojedinačnim premijama i naknadama, ipak dolazi do različitog postupanja zbog trudnoće. Izvjestiteljica smatra da je jamčenje pravilne i pune provedbe presude u svim državama članicama i područjima na koje se ona odnosi od ključne važnosti i da stoga Komisija u vidu periodičnih izvješća treba nadzirati sukladnost država članica s tom presudom kao i da sve nedostatke treba rješavati kao prioritarno pitanje.

Prometni sektor i javni prostori

U javnom prijevozu ponajprije se pojavljuje pitanje uznemiravanja, a posebno spolnog uznemiravanja, koja se zabranjuju člankom 4. stavkom 3. Uznemiravanje žena u prijevozu raširen je problem diljem država članica, a prema istraživanjima svaka šesta žena² već se suočila s neželjenim seksualnim ponašanjem tijekom putovanja vlakom. Izvjestiteljica smatra da bi mjere usmjerene na sprečavanje nasilja nad ženama, uključujući i društvene kampanje, trebale biti usklađene s proširenim načelom ravnopravnosti spolova, kao što je preporučeno primjerice u Konvenciji iz Istanbula. Izvjestiteljica ističe da mjere koje ograničavaju slobode žena, kao što su vagoni namijenjeni isključivo ženama, dugoročnoj gledano nisu učinkovito rješenje jer nisu u skladu s načelom ravnopravnosti žena i muškaraca.

Unatoč napretku postignutom u općoj pristupačnosti u području prometa i javnih prostora, i dalje postoje fizičke prepreke koje u pitanje dovode jednak pristup za roditelje i njegovatelje male djece. Nadalje, nedovoljni kapaciteti u smislu prostorija za previjanje, posebno kada je riječ o muškarcima koji rade kao njegovatelji, još su uobičajena pojava i u sredstvima javnog prijevoza, kao što su vlakovi, i u prostorima pružatelja usluga. Na razini država članica treba također uložiti veće napore u smislu jednakog pristupa uslugama za dojilje, koje i dalje doživljavaju nejednako postupanje. Izvjestiteljica smatra da su podupiranje jednakih prava oba roditelja u pristupu uslugama u kombinaciji s podizanjem razine svijesti ključni za jačanje načela ravnopravnosti žena i muškaraca u svakodnevnom životu.

Ekonomija suradnje

Brza digitalizacija u različitim sektorima i širenje prakse pružanja usluga po principu suradnje predstavljaju novi okvir za primjenu Direktive. Izvjestiteljica u svojim preporukama nadilazi okvir tradicionalnih usluga koje su se uzimale u obzir u vrijeme sastavljanja Direktive te stavlja naglasak na nova područja primjene, posebno na ekonomiju suradnje. Iako se tek treba utvrditi u kojoj će se mjeri Direktiva primjenjivati na usluge u okviru ekonomije suradnje,

¹ Predmet C-236/09, Presuda Suda od 1. ožujka 2011., *Test-Achats*

² *The Telegraph* (2015.). Dostupno na:

<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/11545643/100-per-cent-of-Frenchwomen-victimsof-sexual-harassment-on-public-transport.html>, kao i projekt *Guardian*, dostupno na:

http://www.btp.police.uk/advice_and_info/how_we_tackle_crime/project_guardian.aspx

izvjestiteljica smatra da usluge koje se javno oglašavaju i nude uz naknadu trebaju biti u skladu s načelom jednakog postupanja prema muškarcima i ženama. Izvjestiteljica napominje da ekonomija suradnje nudi velike pogodnosti pružateljima usluga i korisnicima, ali da postoje određeni izazovi i dobre prakse koje treba utvrditi kako bi se zajamčila puna zaštita od incidenata povezanih s uznemiravanjem na temelju spola i njihovo sprečavanje. Izvjestiteljica je mišljenja da bi u kasnijim fazama „Europski program za ekonomiju suradnje”, koji je predložila Komisija, trebao uključivati načelo ravnopravnosti spolova te biti usklađen s odredbama Direktive kako bi se zajamčilo jednako postupanje prema muškarcima i ženama te na učinkovit način spriječilo uznemiravanje u okviru usluga koje se pružaju u ekonomiji suradnje.

Različito postupanje

Najveći broj pitanja i pritužbi upućenih nacionalnim tijelima nadležnima za ravnopravnost odnosi se na različito postupanje uglavnom u sektoru slobodnih aktivnosti i zabave. Ta se pitanja i pritužbe u prvom redu odnose na opravdanost nejednakog postupanja na temelju izuzeća utvrđenog u članku 4. stavku 5. koje, na primjer, vodi do utvrđivanja različitih cijena, odbijanja pružanja usluga i različitih uvjeta za pristup žena i muškaraca. Kao što je Komisija i izvijestila, izuzeća od članka 4. stavka 5. Direktive dovode do nejasnoća, a sudska praksa ne nudi jedinstveno tumačenje. Zbog toga izvjestiteljica smatra da slučajeve različitog postupanja treba razmatrati na pojedinačnoj osnovi kako bi se utvrdilo jesu li utemeljeni na zakonitom cilju, kako je navedeno u Direktivi. Naglašava da je unatoč nejasnoćama glavna svrha izuzeća stvaranje mogućnosti za daljnje unaprjeđenje ravnopravnosti žena i muškaraca u pružanju dobara i usluga. Izvjestiteljica ističe potrebu za daljnjim poticanjem provedbe onih oblika pozitivnih mjera koje se temelje na zakonitom cilju, tj. kada postoji izravna veza između preferencijalnog postupanja i nedostataka koje treba spriječiti ili otkloniti.

Poboljšanje primjene Direktive

Izvjestiteljica smatra da tijela zadužena za ravnopravnost spolova imaju ključnu ulogu u kontroli i osiguravanju da se prava koja proizlaze iz Direktive u potpunosti ostvaruju na nacionalnoj razini. Iako se u izvješću Komisije zaključuje da su sve države članice uspostavile ta tijela, postoje razlike u pogledu njihove učinkovitosti u vezi s ispunjavanjem zacrtanih ciljeva. Tako na primjer neka tijela zadužena za ravnopravnost spolova ne mogu zastupati pojedince u sudskim postupcima, što je nužan preduvjet za ispravnu zaštitu žrtava¹. Izvjestiteljica poziva države članice da u tom smislu zajamče dovoljnu razinu nadležnosti tijela za ravnopravnost spolova i poziva Komisiju da poboljša suradnju s tim tijelima te pruža potporu u sustavnom utvrđivanju glavnih izazova i razmjeni najboljih praksi. Iako je u pogledu jednakog postupanja prema ženama i muškarcima u području robe i usluga ostvaren znatan napredak, treba se pozabaviti preostalim nedostacima u praktičnoj primjeni. Izvjestiteljica smatra da su podizanje razine svijesti svih strana, uključujući pružatelje usluga i korisnike, kao i davanje preporuka o uključivanju aspekta ravnopravnosti spolova po pojedinim sektorima od ključne važnosti za svakodnevnu praktičnu primjenu načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u području pristupa robi i nabavi robe, odnosno pružanja usluga.

¹ Equinet (2014.). Provedba Direktive 2004/113/EZ, Ravnopravnost spolova u pristupu robi i uslugama: uloga tijela za zaduženih za ravnopravnost spolova

14.11.2016

MIŠLJENJE ODBORA ZA PROMET I TURIZAM

upućeno Odboru za prava žena i jednakost spolova

Izvješće o primjeni Direktive Vijeća 2004/113/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (2016/2012(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Jens Nilsson

PRIJEDLOZI

Odbor za promet i turizam poziva Odbor za prava žena i jednakost spolova da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

1. uzimajući u obzir članak 10. i članak 19. stavak 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU);
2. napominje da je Komisija predstavila svoje izvješće o primjeni Direktive 2004/113/EZ uz dugu odgodu nakon svog prvog izvješća iz 2009.;
3. podsjeća na to da su oduvijek postojale velike razlike između muškaraca i žena u pogledu prometne politike, uključujući obrasce putovanja, pristup prijevoznim sredstvima i izbor prijevoznih sredstava te sigurnost, zaštitu i rodnu neravnotežu u pogledu zapošljivosti u prometnom sektoru; potiče Komisiju da uzme u obzir sve prepreke i ograničenja s kojima se suočavaju žene kao putnice u skladu sa zaključcima Pete konferencije o problemima s kojima se žene susreću u prometu, održane u Parizu 2014.;
4. naglašava da je, unatoč tome što je strategija Obzor 2020. za razdoblje od 2014. do 2020. strukturirana tako se njome odgovori na društvene izazove koji zahtijevaju inovativna rješenja kao i činjenici da su brojna pitanja povezana s rodnom mobilnosti i obrascima putovanja posljednjih godina podrobno istražena, u području razvoja rodno specifičnih politika, programa i mandata tim pitanjima posvećena slaba pozornost;
5. poziva Komisiju i osiguravajuća poduzeća da ne diskriminiraju na temelju spola kada je riječ o određivanju cijena automobilske osiguranja u slučaju nesreće, već da u svoje procjene uvrste podatke o individualnoj sposobnosti;
6. izražava žaljenje zbog toga što se kada je riječ o putnom osiguranju u najvećem broju

slučajeva i dalje različito postupaju prema muškarcima i ženama, zbog čega se stvara prepreka jednakom pristupu u sektoru turizma, osobito za trudnice;

7. poziva Komisiju da razjasni da li se pod aktivnostima brzo rastuće ekonomije dijeljenja u sektorima prometa i turizma podrazumijevaju roba i usluge koje ulaze u okvir i područje primjene direktive te jesu li pružatelji usluga i s njima povezane internetske platforme na temelju toga odgovorni;
8. potiče inovativne koncepte kao što su „mobilnost skrbi” i „analiza planiranja putovanja”, kojima se podupire osmišljavanje i pružanje ravnopravnijih i prilagodljivijih usluga javnog prijevoza i učinkovitije urbanističko planiranje; inzistira na tome da su redovite i sustavne procjene rodno neutralnog učinka presudne za planiranje i provedbu rodno neutralnog prijevoza u svim državama članicama;
9. ponovno potvrđuje svoj poziv Europskoj komisiji da uspostavi javno dostupnu bazu podataka o zakonodavstvu u vezi s nediskriminacijom na rodnoj osnovi te presudama Suda Europske unije;
10. ističe ključnu ulogu koju tijela za pitanja jednakosti imaju u osiguravanju ostvarivanja rodne jednakosti svih građana koji žive u EU-u te poziva Komisiju da pruži pomoć u jamčenju neovisnosti i učinkovitosti tih tijela u svim državama članicama;
11. potiče države članice da, između ostaloga na regionalnoj i lokalnoj razini, svojim nacionalnim tijelima za pitanja jednakosti omoguće dostatna sredstva kako bi mogla pružati informacije o postupcima posezanja za pravnim lijekom te o nizu dostupnih usluga savjetovanja za pomoć u pogledu poštovanja Direktive na nacionalnoj razini;
12. ističe ulogu koju u tom području imaju lokalne i regionalne institucije kao pružatelji usluga, regulatorna tijela i provoditelji inspekcija u vezi s osnovnim aspektima transporta i turizma;
13. žali zbog slabe razine informiranosti o direktivi u državama članicama te potiče nadležna tijela na svim razinama na podizanje osviještenosti o pravima i obvezama u skladu s direktivom;
14. poziva Komisiju na prikupljanje najboljih praksi u cilju jamčenja bolje primjene direktive te na daljnje napore u cilju ujednačenja definicija i koncepata povezanih s ovim pitanjem; ističe ulogu i nadležnost Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE) u ostvarivanju tog cilja;
15. podsjeća na to da žene predstavljaju samo 22 % radne snage u prometnom sektoru EU-a, što odražava činjenicu da je udio žena zaposlenih na tehničkim i operativnim radnim mjestima osobito nizak (manje od 10 %); stoga apelira na poduzimanje ambicioznih i kontinuiranih mjera kako bi se među prospektivnom ženskom radnom snagom povećala privlačnost prometnog sektora.
16. podsjeća na to da se jednak pristup javnim i privatnim dobrima i uslugama za žene mora temeljiti na priznavanju različitih izbora, potreba i iskustava žena, djevojaka i djevojčica te da se on mora zajamčiti a da se pritom u pitanje ne dovode njihova temeljna prava;

17. traži od Komisije da u vezi s prometnom politikom te sredstvima kojima upravlja Glavna uprava za mobilnost i promet primjeni opću strategiju za podupiranje jednakosti žena i muškaraca, sličnu aktualnoj strategiji koja je snazi u sklopu provedbe programa Obzor 2020.
18. naglašava činjenicu da se, iako službene statistike pokazuju da se potrebe u vezi s mobilnošću i obrasci putovanja uvelike razlikuju između žena i muškaraca, u zakonodavnim prijedlozima Europske komisije kao i u politikama javnog prijevoza većine država članica vrlo malo pozornosti posvećuje tom pitanju;
19. podsjeća na to da su žene glavni korisnici usluga javnog prijevoza u cijelom EU-u; poziva lokalna, regionalna i nacionalna tijela da pri osmišljavanju i razvoju svojih usluga javnog prijevoza posebno uzmu u obzir potrebe žena u pogledu mobilnosti; poziva Komisiju da u svoj glavni pristup zakonodavstvu u području prometa u EU-u na adekvatan način uključi rodnu dimenziju;
20. smatra da je za usluge prijevoza i turističke usluge bez rodne diskriminacije od presudne važnosti da predmetni pružatelji usluga provode opće strategije jednakog postupanja primjenjive na njihove korisnike i pružatelje, kao i na potrošače.
21. naglašava da dojenje u javnosti ulazi u okvir direktive te da pružatelji usluga to ne mogu ograničiti; pozdravlja nacionalno zakonodavstvo kojim se pruža potpora pravu žena na dojenje u javnosti te ponavlja njegovu važnost za sektor turizma; snažno potiče države članice da donesu i u potpunosti provedu zakonodavstvo kojim se sprečava diskriminacija usmjerena protiv dojenja u javnosti;
22. smatra da bi besplatno pružanje prostora za previjanje djece u svim javnim sanitarnim prostorijama pomoglo promicanju uključivog prometa i turizma; nadalje smatra da ti prostori ne bi trebali biti ograničeni na određeni spol;
23. žali zbog loših higijenskih uvjeta u javnim sanitarnim prostorijama i prostorijama za tuširanje; poziva Komisiju da poduzme praktične korake kako bi se riješio taj problem, koji je i dalje prisutan u brojnim državama članicama i koji ometa razvoj uključivog turizma i prometa;
24. ističe da odmorišta i objekti moraju biti pristupačni i sigurni za sve osobe, bez obzira na rodno izražavanje jer bi se na taj način potakao uključiv turizam, a mogla bi se potaknuti i bolja rodna ravnoteža u sektoru prometa;
25. primjećuje da se oni koji su odgovorni za skrb o drugim članovima obitelji, a to su najčešće žene, često kreću na složenim rutama koje moraju planirati vodeći računa o određenom vremenskom rasporedu te čimbenicima povezanima s prijevozom i pristupačnošću;
26. napominje da je potrebno poboljšati pristup infrastrukturi u javnom prijevozu i ukloniti prepreke u prijevoznim sredstvima, čime će se roditeljima koji putuju s djecom omogućiti lakša uporaba te vrste prijevoza; posebno poziva na donošenje mjera u području javnog prometa kojima bi se zajamčio odgovarajući pristup za dječja kolica u javnom prijevozu;
27. poziva Komisiju i države članice da osiguraju da su vozila i infrastruktura javnog

prijevoza jednako pristupačni i prilagođeni ženama i muškarcima, ne samo kao krajnjim potrošačima i putnicima, već i stručnjacima zaposlenima u sektoru;

28. poziva Komisiju da pri predlaganju i propisivanju novih zahtjeva u pogledu izrade vozila te razvoja prijevoznih usluga ili infrastrukture u obzir uzme različite potrebe žena i muškaraca, kao i osoba smanjene pokretljivosti (npr. sanitarne prostorije prilagođene obama spolovima, vozila prilagođena trudnicama, prostorije za previjanje, mjesta za dječja kolica itd.);
29. poziva Komisiju da ocijeni pravila zračnih prijevoznika o pružanju pomoći i prihvaćanju trudnica na letove te da poduzme mjere kako bi se zračne prijevoznike primoralo da zajamče ujednačen pristup u tom pogledu;
30. poziva Vijeće da usvoji stajalište Parlamenta o Uredbi o pravima putnika u zračnom prometu kada je riječ o obavezi pružatelja aerodromskih usluga da putnicima dječja kolica vrate odmah nakon iskrcaja, ili da pronađu alternativno rješenje, kako bi se izbjeglo da putnici moraju nositi djecu sve do pokretne trake za prtljagu;
31. izražava ozbiljnu zabrinutost u pogledu činjenice da do slučajeva verbalnog i fizičkog nasilja, uključujući seksualno uznemiravanje, dolazi i u javnom prijevozu i u prijevozu na zahtjev, uključujući i u kontekstu ekonomije dijeljenja;
32. ističe, prije svega, da u članku 4. stavku 3. Direktive 2004/113/EK o seksualnom uznemiravanju, koja je od velike važnosti za sektor javnog prijevoza, nedostaje jasno tumačenje o odgovornosti pružatelja robe i usluga u slučajevima u kojima je za uznemiravanje odgovorna treća osoba, a ne pružatelj robe i usluga;
33. poziva, stoga, države članice i Komisiju da hitno riješe pitanje odgovornosti u gore navedenom kontekstu te da ponude bolje tumačenje Direktive 2001/113/EK kako u pogledu žrtava uznemiravanja, tako i u pogledu pružatelja usluga;
34. podsjeća na to da je promicanje sigurnih javnih prostora i sigurnog javnog prijevoza za sve, tijekom dana i noći, a posebno za osjetljive pojedince te u izoliranijim područjima i situacijama, odgovornost koju dijele svi akteri na svim razinama;
35. ističe da bi sigurnost trebala zauzimati važno mjesto u urbanom planiranju, a tu se na primjer ubraja jamčenje odgovarajuće noćne rasvjete na autobusnim i tramvajskim stajalištima te putovima koji vode do i od njih;
36. smatra da vagoni namijenjeni isključivo ženama nisu odgovarajuće rješenje za problem seksualnog uznemiravanja u javnom prijevozu; poziva države članice da na taj problem u uslugama javnog prijevoza i turističkim uslugama odgovore sveobuhvatnim politikama, između ostalog odgovarajućim vagonima i sustavima upozoravanja, većim brojem nadzornog osoblja, obrazovanjem i kaznenim progonom;
37. poziva pružatelje usluga u prijevozu i turizmu da izričito osude počinitelje dijela seksualnog uznemiravanja te da protiv njih pokrenu postupke.
38. poziva na produblјivanje pravne rasprave o odgovornosti pružatelja internetskih usluga u sprečavanju i suzbijanju slučajeva uznemiravanja na virtualnim platformama za

upoznavanje i o ulozi koju oni mogu imati u učinkovitijem sprečavanju i suzbijanju takvog uznemiravanja;

39. osuđuje svako ograničavanje pristupa uslugama prijevoza za putnike koji putuju s djecom;
40. potiče države članice da usvoje fleksibilan pristup pri utvrđivanju zahtjeva sigurnosti za putnike taksija, prije svega kako bi se izbjegla diskriminacija žena i putnika s djecom.

**REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA
U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE**

Datum usvajanja	10.11.2016
Rezultat konačnog glasovanja	+: 33 -: 4 0: 1
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Daniela Aiuto, Lucy Anderson, Marie-Christine Arnautu, Georges Bach, Izaskun Bilbao Barandica, Deirdre Clune, Michael Cramer, Luis de Grandes Pascual, Andor Deli, Karima Delli, Isabella De Monte, Ismail Ertug, Jacqueline Foster, Bruno Gollnisch, Merja Kyllönen, Miltiadis Kyrkos, Bogusław Liberadzki, Peter Lundgren, Marian-Jean Marinescu, Gesine Meissner, Cláudia Monteiro de Aguiar, Renaud Muselier, Jens Nilsson, Salvatore Domenico Pogliese, Gabriele Preuß, Dominique Riquet, Massimiliano Salini, David-Maria Sassoli, Claudia Schmidt, Jill Seymour, Claudia Țăpădele, Pavel Telička, István Ujhelyi, Wim van de Camp, Roberts Ziļe, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Maria Grapini, Ramona Nicole Mănescu

30.11.2016

MIŠLJENJE ODBORA ZA PRAVNA PITANJA

upućeno Odboru za prava žena i jednakost spolova

o Izvješću o primjeni Direktive Vijeća 2004/113/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (2016/2012(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Jiří Maštálka

PRIJEDLOZI

Odbor za pravna pitanja poziva Odbor za prava žena i jednakost spolova da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

- A. budući da je ravnopravnost žena i muškaraca temeljno načelo Europske unije te da se i Ugovorima EU-a i Poveljom Europske unije o temeljnim pravima zabranjuje svaki oblik diskriminacije na temelju spola i zahtijeva da se ravnopravnost žena i muškaraca zajamči u svim područjima, što je jedna od ključnih zadaća Unije¹;
- B. budući da se Direktivom 2004/113/EZ (dalje u tekstu „Direktiva”) zaštita od diskriminacije na temelju spola i načelo ravnopravnosti spolova proširuju i izvan tradicionalnog područja tržišta rada na područje pristupa robi i uslugama te njihove nabave, međutim, njome se izričito isključuju mediji, oglašavanje te javno i privatno obrazovanje;
- C. budući da su sve države članice poduzele mjere za prenošenje Direktive u svoje nacionalne pravne sustave i uspostavile potrebne postupke i tijela za njezinu provedbu; budući da je Komisija u svojem Izvješću o primjeni Direktive Vijeća 2004/113/EZ² zaključila da, iako su sve države članice prenijele Direktivu u nacionalno pravo, i dalje postoje problemi u pogledu njezine učinkovite provedbe;
- D. budući da se učinkovitost u postizanju ciljeva organizacija odgovornih za promicanje

¹ U skladu s člankom 8. UFEU-a (bivši članak 3. stavak 2. UEZ-a): „U svim svojim aktivnostima, Unija teži uklanjanju nejednakosti i promicanju ravnopravnosti između muškaraca i žena”;

² Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru – „Izvješće o primjeni Direktive Vijeća 2004/113/EZ o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga (COM(2015)0190 final) – <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015DC0190&from=RO>

ravnopravnosti razlikuje među državama članicama;

- E. budući da je Sud Europske unije u svojoj presudi od 1. ožujka 2011. u predmetu C-236/09 *Test-Achats*¹ (dalje u tekstu „presuda”) poništio članak 5. stavak 2. Direktive, kojim je dozvoljena primjena aktuarskih faktora utemeljenih na spolu u ugovorima o privatnom osiguranju koji su obuhvaćeni područjem primjene Direktive;
1. ističe da i dalje postoje određeni izazovi i problemi u pogledu učinkovite provedbe Direktive i da se među najčešćim problemima nalaze previše restriktivno tumačenje značenja pojma „roba i usluge”, opsežna i katkad nejasna obrazloženja nejednakog postupanja na temelju članka 4. stavka 5. te nedovoljna zaštita žena tijekom majčinstva, razdoblja dojenja i trudnoće;
 2. žali što je područje primjene Direktive poprilično usko i ne obuhvaća medije, oglašavanje ili javno i privatno obrazovanje, međutim, obuhvaća zdravstvene usluge²;
 3. smatra da opća javnost nije dovoljno osviještena o sadržaju i implikacijama Direktive, kao ni zaštićene osobe i pružatelji robe i usluga povezanih s njihovim pravima i obvezama, a uzrok tomu je nedostatak izvještavanja i sudske prakse; stoga poziva Komisiju, države članice i tijela za ravnopravnost da poboljšaju razinu osviještenosti o sadržaju i implikacijama Direktive;
 4. pozdravlja činjenicu da su sve države članice provele presudu ili je provode te ističe da su neke od njih odlučile učiniti još i više proširenjem pravila o ravnopravnosti spolova na sve vrste osiguranja i mirovina;
 5. pozdravlja tu inicijativu i naglašava da je potrebno potaknuti države članice da zajamče da organizacije odgovorne za promicanje ravnopravnosti imaju dostatnu razinu neovisnosti i prikladne ovlasti; u tom pogledu ističe da je potrebno ojačati suradnju između Komisije i tih tijela sustavnim utvrđivanjem ključnih pitanja te poboljšanjem razmjene najbolje prakse kako bi postigli jednaku razinu učinkovitosti u ostvarivanju svojih ciljeva;
 6. poziva države članice i Komisiju da podižu razinu osviještenosti među svim zainteresiranim stranama u pogledu sadržaja i implikacija Direktive;
 7. poziva Komisiju da pokrene sveobuhvatnu i detaljnu studiju i postupak prikupljanja podataka o provedbi Direktive, da poboljša svoje aktivnosti praćenja te da podupire države članice radi ostvarivanja punog potencijala Direktive;
 8. ističe da se Direktiva i dalje primjenjuje na digitalno područje iako su digitalizacija određenih usluga i sektora te širenje oblika pružanja usluga po principu suradnje promijenili pristup robi i uslugama, kao i njihovu nabavu; poziva Komisiju da iz perspektive ravnopravnosti spolova ocijeni učinak digitalizacije i ekonomije suradnje na pristup robi i uslugama te na njihovu nabavu;
 9. naglašava potrebu za time da se na temelju Direktive razjasne odredbe o odgovornosti za pružatelje robe i usluga i internetske platforme koje povezuju pružatelje usluga i

¹ Presuda od 1. ožujka 2011. u predmetu C-236/09, ECLI:EU:C:2011:100.

² Presuda Suda od 12. srpnja 2001., *Geraets-Smits i Peerbooms*, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404.

korisnike; stoga poziva države članice i Komisiju da hitno riješe pitanje odgovornosti u tom kontekstu.

**REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA
U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE**

Datum usvajanja	29.11.2016
Rezultat konačnog glasovanja	+: 19 -: 1 0: 2
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Max Andersson, Joëlle Bergeron, Marie-Christine Boutonnet, Jean-Marie Cavada, Kostas Chrysogonos, Therese Comodini Cachia, Mady Delvaux, Rosa Estaràs Ferragut, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Mary Honeyball, Dietmar Köster, António Marinho e Pinto, Emil Radev, Julia Reda, Evelyn Regner, Pavel Svoboda, Axel Voss, Tadeusz Zwiefka
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Daniel Buda, Angel Dzhabazki, Angelika Niebler, Virginie Rozière, Kosma Złotowski

**REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA
U NADLEŽNOM ODBORU**

Datum usvajanja	6.2.2017
Rezultat konačnog glasovanja	+: 18 -: 2 0: 4
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Daniela Aiuto, Beatriz Becerra Basterrechea, Malin Björk, Viliija Blinkevičiūtė, Viorica Dăncilă, Iratxe García Pérez, Arne Gericke, Anna Hedh, Mary Honeyball, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Florent Marcellési, Maria Noichl, Pina Picierno, João Pimenta Lopes, Terry Reintke, Michaela Šojdrová, Ernest Urtaşun, Ángela Vallina, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Anna Záborská
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Inés Ayala Sender, Evelyn Regner, Mylène Troszczynski
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Claudia Schmidt

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU

18	+
ALDE	Beatriz Becerra Basterrechea
EFDD	Daniela Aiuto
PPE	Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Claudia Schmidt, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Michaela Šojdrová
S&D	Inés Ayala Sender, Vilija Blinkevičiūtė, Viorica Dăncilă, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Mary Honeyball, Maria Noichl, Pina Picierno, Evelyn Regner
VERTS/ALE	Florent Marcellesi, Terry Reintke, Ernest Urtsun

2	-
ECR	Arne Gericke
ENF	Mylène Troszczynski

4	0
GUE/NGL	Malin Björk, João Pimenta Lopes, Ángela Vallina
PPE	Anna Záborská

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani